



رابطه مهارت‌های اجتماعی با مسئولیت‌پذیری دانشجویان رشته کاروفناوری پردیس فاطمه

الزهره (س) اصفهان

فاطمه کشاورز اول^۱، زهرا وحیدی^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی پیوسته رشته آموزش کاروفناوری، گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، صندوق پستی ۱۴۶۶۵-

۸۸۹، تهران، ایران

Fatemehkeshvarz122381@gmail.com

۰۹۹۳۹۲۱۹۳۶۵

^۲ دکترای برنامه ریزی درسی، گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، صندوق پستی ۸۸۹-۱۴۶۶۵، تهران، ایران

zahravahidi@cfu.ac.ir

۰۹۱۳۶۴۳۸۵۳۶

چکیده:

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه مهارت‌های اجتماعی با مسئولیت‌پذیری دانشجویان رشته کاروفناوری پردیس فاطمه زهرا (س) اصفهان انجام شد. این پژوهش کمی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری شامل ۱۵۴ دانشجو بود که بر اساس جدول مورگان، ۱۰۸ نفر به روش تصادفی طبقه‌بندی شده انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه مهارت‌های اجتماعی ماتسون با ۵۶ سؤال و ۵ مؤلفه (مهارت‌های اجتماعی مناسب، رفتارهای غیراجتماعی، پرخاشگری، برتری‌طلبی و رابطه با همسالان) و پرسشنامه مسئولیت‌پذیری گلن و نلسون بود. پایایی پرسشنامه مهارت‌های اجتماعی با آلفای کرونباخ برای مؤلفه‌ها از ۰.۳۴ تا ۰.۸۷ و پرسشنامه مسئولیت‌پذیری ۰.۹ گزارش شد. روایی ابزارها نیز با استفاده از سازگاری درونی مورد تأیید قرار گرفت. نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد که میان مهارت‌های اجتماعی و مسئولیت‌پذیری دانشجویان رابطه معناداری وجود دارد.

واژگان کلیدی: آموزش کاروفناوری، دانشجو معلمان، مسئولیت‌پذیری، مهارت اجتماعی

۱- مقدمه

در حوزه‌های مختلف روانشناسی، تعاریف متفاوتی از اخلاق ارائه شده است اما بطور کلی آنچه به عنوان تعریف اخلاق از منظر روانشناسی می‌توان ذکر کرد عبارت است از اصولی که به منظور تشخیص شناخت درست از نادرست به کار می‌رود. (گودرزی، معماریان، اصغر نژادفرید، قهاری، ۱۴۰۱) انسان موجودی اجتماعی است و در تعامل با دیگر انسان‌هاست که می‌تواند به حیات اجتماعی خود ادامه دهد. اما از آنجا که پیچیده‌ترین کنشها نیز در همین تعاملات اجتماعی بین انسان‌ها ایجاد می‌شود، برقراری و حفظ ارتباط سالم بین افراد یکی از دشوارترین کارها محسوب می‌شود. انسان در نهاد خود پذیرای تمام انسان‌های دیگر است اما در گذر زمان و به علت کسب تجربیات مختلف به میزان زیادی این باور را از دست می‌دهد و در وضعیت نامناسب به برقراری ارتباط با دیگران می‌پردازد. تعامل اجتماعی به معنای ایجاد رابطه بین دو نفر یا بیشتر است که منجر به واکنشی میان آنها شود و این واکنش برای هر دو طرف شناخته شده است. بنابراین روابط بدون معنا در



زمره این تعریف قرار نمیگیرند. البته تعارف دیگری برای تعاملات اجتماعی و برقراری ارتباط، می تواند یک موضوع فیزیکی، یک نگاه، یک مکالمه و ارتباط بین افراد باشد که خود مستلزم تعریف رویدادها و فعالیت های متناسب و در نتیجه نقش پذیری مردم در فضا و عضوین آنها در گروه ها و شبکه های اجتماعی است. (رحیمی نژاد، تیموریان، پیرمحمدی، ۱۳۹۵)

مهارت های اجتماعی به عنوان مهارت های لازم برای تطبیق با نیازهای اجتماعی و همینطور حفظ روابط بین فردی رضایت بخش و در نهایت ارتقاء سرمایه روان شناختی تعریف می شود. از آنجا که نیازهای اجتماعی متغیر میباشند و وابسته به زمینه اجتماعی خاص خود میباشند، بنابراین ضروری است که افراد مکانیزم پاسخ اجتماعی منطقی را در خود ایجاد کنند تا بتوانند خود را متناسب با نیازهای موقعیتی و وضعیتی تغییر دهند. در کل مهارت های اجتماعی، فرایند مرکبی است که فرد را قادر میسازد به گونه های رفتار کند که دیگران او را با کفایت تلقی کنند. مهارت های اجتماعی، تواناییهای پیچیده برای ساختن رفتارهایی که به طور مثبت یا منفی تقویت میشوند و به ظهور رفتارهایی که توسط دیگران مورد تنبیه یا خاموشی قرار میگیرند، منتهی نمی شود. لذا به کمک تکنیکهای مهارت های اجتماعی و ارتباطی، افراد مسئولیت رفتارهای خود را به عهده گرفته و در روابط بین فردی نیز بهتر عمل نموده در نتیجه سازگاری بیشتری از خود نشان میدهند. (شریعت باقری، نیک پور، ۱۳۹۷) مسئولیت اجتماعی معلمان در قبال محیط بیرون از مدرسه برای دانش آموزان نیز مسئلهای مهم و قابل تأمل است. مسئولیت پذیری در مفهوم ارتباط با والدین نیز در دیدگاه معلمان قابل تأمل بود. اینکه معلمان با والدین ارتباط مطلوب و سازندهای برقرار بسازند در دیدگاه مدیران بسیار مهم و قابل تأمل هست. معلمینی که ارتباط مطلوب و سازنده با والدین دانش آموزان دارند به راحتی در زمینه ی حل مشکلات درسی و غیردرسی و به ویژه آسیبهای اجتماعی میتوانند به یاری دانش آموزان و والدین بیایند و همچنین والدین نیز همکاری مطلوبی داشته باشند. این مسئله واضح است که والدین و معلم در کنار هم میتوانند موجب پیشرفت دانش آموز شوند. (بارخدا، احمدحیدری، شیربیگی، ۱۴۰۱) افرادی که متعهد تر و دارای مسئولیت اجتماعی بالینی هستند، در محیط های اجتماعی و عمومی با پذیرش تفاوت های هر شخصی، در گروه ها همکاری می کنند و همه اعضا در کنار یکدیگر با آسایش گام بر می دارند؛ از سوی دیگر در کنش ارتباطی، کنشگران برای رسیدن به یک درک مشترک از طریق استدلال، وفاق و همکاری با یکدیگر ارتباط متقابل برقرار می کنند و با نگاهی به نتایج فرضیات شاهد تاثیر این نوع کنش در انجام و افزایش کار گروهی نیز بوده ایم و با نظر به شاخص های مسالمت اجتماعی می توان گفت که در صورت زمینه سازی جهت بهبود و ارتقاء پذیرش اجتماعی، همبستگی، خود شکوفایی و ... می توان مسالمت اجتماعی را ارتقاء بخشید؛ لذا افراد ابتدا باید به سطحی از خودباوری برسند تا بتوانند مسالمت اجتماعی خود و اطرافیان را تامین کنند. (مقربیان، حقیقتیان، محمدی، ۱۳۹۹)

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه مهارت حل مسئله و مسئولیت پذیری دانشجویان آموزش کاروفناوری پردیس فاطمه زهرا (س) اصفهان و پاسخ گویی به سوال زیر است: آیا مهارت های اجتماعی بر ارتقا مسئولیت پذیری دانشجویان تاثیر گذار است؟

مهارت های اجتماعی، رفتارهایی هستند که فرد را قادر به تعامل مؤثر و اجتناب از پاسخهای نامطلوب نموده و بیانگر سلامت رفتاری و اجتماعی افراد هستند. این مهارتها ریشه در بسترهای فرهنگی و اجتماعی داشته و شامل رفتارهایی نظیر پیشقدم شدن در برقراری روابط جدید، تقاضای کمک نمودن و پیشنهاد برای کمک به دیگران است. (گرشام^۱، الیوت^۲، ۱۹۹۰، صفحه ۳) و مسئولیت پذیری اشاره به حس وظیفه شناسی، پاسخگو بودن و تعهد دارد. (آلن^۳، مین ترام^۴، ۲۰۱۰، صفحه ۴۴۱) در این بخش، به مرور پیشینه ای از پژوهش های انجام شده پرداخته می شود تا زمینه های تحقیقاتی موجود و خلأهای علمی در این حوزه مشخص شود. بیرانوند (۱۴۰۳) در پژوهشی تحت عنوان نقش مهارت های اجتماعی در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان که نشان داد که مهارت های اجتماعی، مجموعه رفتارهای اکتسابی است که از طریق مشاهده، مدل

^۱ . Gresham

^۲ . Elliot

^۳ . Allen

^۴ . Mintrom



سازی، تمرین و بازخورد آموخته میشود. هر فرد برای زندگی موفق در یک جامعه، علاوه بر مهارت‌های فردی به مهارت‌های دیگری نیاز دارد که از آن به نام مهارت‌های اجتماعی یاد میکنند. مهارت‌های اجتماعی، مجموعه رفتارهایی است اکتسابی که از طریق مشاهده، مدل سازی، تمرین و بازخورد آموخته می شود و دارای ویژگی‌های زیر است و رفتارهای کلامی و غیر کلامی را در بر می گیرند و پاسخ‌های مناسب و مؤثر را در بر دارند، بیشتر جنبه تعاملی داشته، تقویت اجتماعی را به حداکثر می رسانند و براساس ویژگی‌ها و محیطی که فرد در آن واقع شده است، توسعه می یابند و از طریق آموزش رشد می کنند.

برجسته (۱۴۰۳) در پژوهشی تحت عنوان مطالعه و بررسی مسئولیت پذیری و رشد اجتماعی دانش آموزان و عوامل تاثیر گذار که با مطالعه کتابخانه ای انجام شد، نشان داد که مسئولیت پذیری و رشد اجتماعی به طور متقابل بر یکدیگر تاثیر می گذارند و تقویت این ویژگی‌ها نیازمند توجه به تمامی عوامل مؤثر است. عوامل مؤثر بر مسئولیت پذیری و رشد اجتماعی شامل محیط خانواده، مدرسه و معلمان، دوستان و همسالان، و فرهنگ و جامعه هستند. خانواده به عنوان نخستین محیط آموزشی، تاثیر بسزایی در شکل گیری این ویژگی‌ها دارد. همچنین، نقش معلمان و همسالان در تقویت مهارت‌های اجتماعی و مسئولیت پذیری قابل توجه است.

نوشادی، لقمانی، نیکمرام (۱۴۰۲) در پژوهشی تحت عنوان مسئولیت پذیری اجتماعی معلمان و راه‌های افزایش آن که با روش مطالعه کتابخانه ای انجام شد، نشان داد که مسئولیت اجتماعی بیانگر احساس و عملی است که افراد در چارچوب موقعیت و نقش‌های خود به طور آگاهانه و آزادانه نسبت به امور گوناگون اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و غیره از خود بروز می دهند. انسان موجودی اجتماعی است که از لحظه تولد تا آخر عمر در اجتماع به سر می برد و دائما در تعامل با انسان‌های دیگر می باشد. وی همواره باید یاد بگیرد چگونه در جمع زندگی کند و نیازهای خود را ارضا نماید. این امر نیازمند به یک سری مهارت‌های اجتماعی است که فرد در طی فرایند جامعه پذیری آن‌ها را فرامی گیرد و یادگیری درست آن‌ها می تواند منجر به شکل گیری مسئولیت اجتماعی شود. از سوی دیگر شناخت مسئولیت پذیری اجتماعی معلمان می تواند فرصت‌های سازمان آموزش و پرورش را برای پیشرفت توسعه دهد.

شریعت باقری (۱۳۹۷) در پژوهشی تحت عنوان تاثیر آموزش مهارت‌های اجتماعی ارتباطی بر مسئولیت پذیری و سازگاری دانش آموزان که با روش شبه آزمایشی با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل انجام شد؛ نشان داد که آموزش مهارت‌های اجتماعی ارتباطی به طور معناداری، باعث افزایش مسئولیت پذیری و سازگاری با مدرسه در دانش آموزان می شود. به عبارت بهتر با شرکت در جلسات آموزش مهارت‌های اجتماعی ارتباطی، سطوح مسئولیت پذیری و سازگاری با مدرسه در دانش آموزان افزایش میابد.

جانسون^۵، اسمیت^۶ (۲۰۲۳) در پژوهشی تحت عنوان نقش مهارت‌های اجتماعی در موفقیت تحصیلی که با روش مروری انجام شد، نشان داد که مهارت‌های اجتماعی مانند توانایی برقراری ارتباط مؤثر، همدلی، همکاری گروهی، و توانایی حل اختلافات به طور معناداری با موفقیت تحصیلی و سازگاری در محیط‌های آموزشی مرتبط است و همچنین دانش آموزانی که مهارت‌های اجتماعی بالاتری دارند، معمولاً در مواجهه با چالش‌های تحصیلی و اجتماعی بهتر عمل می کنند و تعاملات مؤثرتری با معلمان و همکلاسی‌های خود برقرار می کنند.

فونسکا^۷، برناته^۸، بتانکورت^۹، بارون^{۱۰}، کوبو^{۱۱} (۲۰۱۹) در پژوهشی تحت عنوان توسعه مسئولیت اجتماعی در دانشجویان دانشگاهی که با روش توصیفی توصیفی تحلیلی انجام شد، نشان می دهد که تعهد به دیگران و محیط، جستجوی خیر مشترک، همدلی و خدمت به دیگری، عناصری

^۵ . Johnson

^۶ . Smith

^۷ . Fonseca

^۸ . Bernate

^۹ . Betancourt

^{۱۰} . Barón

^{۱۱} . Cobo



را با کمترین ارزش‌ها نشان می‌دهند. توصیه می‌شود که مسئولیت اجتماعی در کل برنامه درسی نفوذ کند و برنامه‌های دانشگاهی موضوعات و دوره‌هایی را ارائه دهند که شامل فعالیت‌های اجتماعی، علمی و فرهنگی است که دانش‌آموزان در آن شرکت می‌کنند. در نتیجه، پروژه‌ها و فعالیت‌هایی که منجر به حساسیت می‌شوند باید در برنامه‌ها و کلاس‌های دانشگاهی تشویق شوند تا مهارت‌هایی مانند رهبری، خلاقیت، تحمل، مسئولیت‌پذیری و عزت نفس تقویت شوند. با توجه به موارد فوق، دانشگاه باید متخصصان مسئول با چشم‌اندازی برای توسعه بسترهای بلافاصله خود، ساختن یک کشور و یک جهان جهانی آماده کند. این مطالعه ما را به تجدید نظر در مورد نیاز به تحقیقات بیشتر در این زمینه دعوت می‌کند.

لین^{۱۲}، هوآنگ^{۱۳} (۲۰۲۱) در پژوهشی تحت عنوان تأثیرات بر مسئولیت اجتماعی شرکت توسط سهام و کار تیمی با استفاده از روش‌های کمی و تحلیل‌های آماری انجام شده است که نتایج تجربی نشان داد که اشتراکات و فرهنگ تیم‌محور تأثیر مثبت قابل توجهی بر مسئولیت اجتماعی شرکت دارند. این تأثیر، به نوبه خود، به‌طور مثبت و معناداری رفتارهای نوآورانه کارکنان را تقویت می‌کند. یافته‌های بیشتر همچنین نشان می‌دهند که نوع دوستی محیطی، رابطه بین مسئولیت اجتماعی شرکت و کار تیمی را تعدیل می‌کند.

پژوهش‌های زیادی در رابطه با مهارت اجتماعی و مسئولیت‌پذیری انجام شده است اما هیچ کدام به بررسی رابطه مهارت‌های اجتماعی و مسئولیت‌پذیری در جامعه آماری دانشجویان معلمان آموزش کاروفناوری پردیس فاطمه زهرا (س) اصفهان نپرداخته‌اند. در دنیای پیچیده و متغیر امروز، مهارت‌های اجتماعی به‌عنوان یکی از پایه‌های اصلی موفقیت فردی و اجتماعی افراد شناخته می‌شوند. این مهارت‌ها نه تنها در تنظیم روابط بین فردی مؤثرند، بلکه نقش اساسی در پیشرفت تحصیلی، شغلی و اجتماعی ایفا می‌کنند. نیز از جمله شاخص‌های کلیدی موفقیت در محیط‌های آموزشی و حرفه‌ای هستند. به‌ویژه در میان دانشجویان رشته‌های کاربردی مانند کاروفناوری، که مستلزم تعامل مستمر با دیگران و مشارکت فعال در گروه‌ها برای حل مسائل و انجام پروژه‌هاست، اهمیت این مهارت‌ها دوچندان می‌شود.

با این حال، شواهد نشان می‌دهد که بسیاری از دانشجویان در بهره‌مندی از مهارت‌های اجتماعی کارآمد، مسئولیت‌پذیری و توانایی همکاری گروهی با چالش‌هایی روبه‌رو هستند. عدم وجود این مهارت‌ها می‌تواند منجر به کاهش مشارکت اجتماعی، عملکرد تحصیلی ضعیف‌تر، و حتی بروز مشکلات رفتاری در محیط‌های دانشگاهی شود. این در حالی است که تقویت مهارت‌های اجتماعی می‌تواند به‌طور مستقیم بر مسئولیت‌پذیری و کیفیت تعاملات گروهی دانشجویان تأثیر بگذارد و محیطی پویاتر و سازنده‌تر را در دانشگاه ایجاد کند.

۲- روش شناسی:

این پژوهش کمی از نوع همبستگی می‌باشد و از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت و روش، توصیفی-همبستگی است. در این تحقیق، رابطه بین مهارت‌های اجتماعی، مسئولیت‌پذیری دانشجویان رشته کاروفناوری پردیس فاطمه الزهرا (س) اصفهان بررسی خواهد شد. جامعه آماری دانشجویان رشته کاروفناوری پردیس فاطمه الزهرا (س) اصفهان می‌باشد که حجم جامعه آماری ۱۵۴ دانشجویان کاروفناوری است و روش نمونه‌گیری از نوع تصادفی طبقه‌ای متناسب حجمی می‌باشد. حجم نمونه ۱۰۸ نفر می‌باشد.

محقق در این مقاله برای سنجش مهارت‌های اجتماعی از پرسشنامه مهارت‌های اجتماعی محقق ساخته با اقتباس از پرسشنامه مهارت‌های اجتماعی ماتسون^{۱۴} (۱۹۸۳) شامل ۵۶ سوال که نمره گذاری آن از ۱ تا ۵ است، استفاده کرده است. این پرسشنامه شامل پنج مولفه است که

^{۱۲} . Lin

^{۱۳} . Huang

^{۱۴} . Mattson



عبارتند از: مهارت‌های اجتماعی مناسب، رفتارهای غیر اجتماعی، پرخاشگری و رفتارهای تکانشی، برتری طلبی و رابطه با همسالان. این پرسشنامه در پژوهش یوسفی و همکاران روایی سازه این پرسشنامه مورد تایید قرار گرفت و پنج عامل بدست آمده و همچنین پایایی پرسشنامه یا قابلیت اعتماد آن با استفاده از روش اندازه گیری آلفای کرونباخ محاسبه شد که بدین صورت است: مهارت‌های اجتماعی مناسب ۰/۸۱، آلفای کرونباخ، رفتارهای غیر اجتماعی ۰/۸، آلفای کرونباخ، پرخاشگری و رفتارهای تکانشی ۰/۷۳، برتری طلبی ۰/۳۴ و رابطه با همسالان ۰/۸۷ محاسبه شد. عامل‌ها از سازگاری درونی معقولی برخوردار بودند.

محقق در این مقاله برای سنجش میزان مسئولیت‌پذیری از پرسشنامه مسئولیت‌پذیری گلن^{۱۵} و نلسون^{۱۶} (۱۹۹۸) استفاده کرده است که شامل سوال که نمره گذاری آن از ۱ تا ۵ است. این پرسشنامه از طریق تحلیل عاملی مورد تایید قرار گرفت. گلن و نلسون برای پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده کرد و پایایی پرسشنامه را ۰/۹ گزارش کرد. در مطالعه محمدیان پایایی پرسشنامه بر اساس یک مطالعه مقدماتی بر روی نمونه ۳۰ نفری پایایی پرسشنامه ۰/۸۷ محاسبه شد. در رابطه با روایی پرسشنامه با توجه به ضریب آلفای بدست آمده (مسئولیت‌پذیری خود مدیریتی با ضریب پایایی ۰/۶۷، امانت‌داری با ضریب پایایی ۰/۷۲، وظیفه‌شناسی با ضریب پایایی ۰/۷۶، سازمان‌یافتگی با ضریب پایایی ۰/۸۲ و پیشرفت‌گرایی با ضریب پایایی ۰/۸۹) عامل‌ها از سازگاری درونی مطلوبی برخوردار بودند.

جدول ۱: تعداد نمونه بر اساس جدول مورگان

ورودی	تعداد کل	تعداد نمونه بر اساس جدول مورگان
۱۴۰۱	۳۲	۲۲
۱۴۰۲	۵۰	۳۶
۱۴۰۳	۷۲	۵۰
مجموع	۱۵۴	۱۰۸

۳- بحث درباره یافته‌ها:

در این پژوهش رابطه مهارت‌های اجتماعی و مسئولیت‌پذیری دانشجویان کاروفناوری پردیس فاطمه زهرا (س) بررسی شده است. نتایج نشان می‌دهد که سطح معنی‌داری محاسبه شده کمتر از ۰/۰۴ است و چون این مقدار کمتر از ۰/۰۵ است پس رابطه بین دو متغیر معنی‌دار است. چون قسمت معناداری ۰/۰۰۱ است و کمتر از ۰/۰۵ است یعنی داده‌ها غیرنرمال است پس باید از آزمون اسپیرمن استفاده کنیم. نتایج نشان می‌دهند که یک رابطه مثبت بین این دو متغیر وجود دارد. ضریب همبستگی اسپیرمن برابر با ۰/۲۷۷ است که به‌طور کلی نشان‌دهنده وجود یک همبستگی بین مهارت‌های اجتماعی و مسئولیت‌پذیری؛ به این معنی که با افزایش مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان، مسئولیت‌پذیری آن‌ها نیز افزایش می‌یابد. درک و تقویت مهارت‌های اجتماعی می‌تواند به افزایش مسئولیت‌پذیری کمک کند، اما این تأثیر چندان قوی نیست. بنابراین، در تفسیر این نتایج باید به این نکته توجه شود که تقویت مهارت‌های اجتماعی به‌تنهایی نمی‌تواند مسئولیت‌پذیری را به‌طور چشمگیری افزایش دهد و ممکن است عوامل دیگری نیز در این رابطه تأثیرگذار باشند. به‌طور کلی، یافته‌ها اهمیت بررسی و تقویت

^{۱۵}. Glenn

^{۱۶}. Nelson



مهارت‌های اجتماعی و مسئولیت‌پذیری در دانش‌آموزان را برجسته می‌کنند، اما همچنین باید در نظر گرفت که این عوامل به تنهایی نمی‌توانند تأثیرات عمیقی ایجاد کنند و ممکن است نیاز به عوامل دیگر مانند حمایت عاطفی و انگیزه‌افزایی نیز باشد.

جدول ۲: نتایج آزمون اسپیرمن

			مهارت اجتماعی	مسئولیت‌پذیری
همبستگی اسپیرمن	مهارت اجتماعی	ضریب همبستگی	۱.۰۰۰	۰.۲۷۷
		سطح معنی‌داری (Sig.)	۰	۰.۰۰۴
		تعداد نمونه (N)	۱۰۸	۱۰۸
	مسئولیت‌پذیری	ضریب همبستگی	۰.۲۷۷	۱.۰۰۰
		سطح معنی‌داری (Sig.)	۰.۰۰۴	۰
		تعداد نمونه (N)	۱۰۸	۱۰۸

مطالعات پیشین نیز از این یافته‌ها حمایت می‌کنند. به عنوان نمونه، نوشادی و همکاران (۱۴۰۲) بر این نکته تأکید داشتند که مسئولیت‌پذیری اجتماعی نتیجه تعاملات اجتماعی و یادگیری مهارت‌های اجتماعی در فرآیند جامعه‌پذیری است. همچنین، شریعت باقری (۱۳۹۷) نشان داد که آموزش مهارت‌های اجتماعی می‌تواند به طور معناداری سطح مسئولیت‌پذیری و سازگاری افراد را افزایش دهد. این شواهد نشان‌دهنده اهمیت آموزش و یادگیری مهارت‌های اجتماعی در ایجاد رفتارهای مسئولانه است.

۴- نتیجه‌گیری :

نتایج این پژوهش نشان داد که بین مهارت‌های اجتماعی و مسئولیت‌پذیری دانشجویان رشته کاروفناوری پردیس فاطمه زهرا (س) رابطه‌ای معنادار وجود دارد. این یافته نشان می‌دهد که دانشجویانی که از مهارت‌های اجتماعی بالاتری برخوردارند، در پذیرش و انجام مسئولیت‌های خود عملکرد بهتری دارند. این امر به نقش مهارت‌های اجتماعی به عنوان عاملی مهم در شکل‌گیری و تقویت مسئولیت‌پذیری تأکید دارد. بر این اساس، نتایج این پژوهش بررسی شده در یک راستا بوده و تأیید می‌کنند که تقویت مهارت‌های اجتماعی یکی از راهکارهای مؤثر برای ارتقای مسئولیت‌پذیری است. از آنجا که مسئولیت‌پذیری به عنوان یکی از عوامل کلیدی موفقیت فردی و اجتماعی شناخته می‌شود، پیشنهاد می‌شود که برنامه‌های آموزشی و تربیتی، با تمرکز بر توسعه مهارت‌های اجتماعی، به ویژه در محیط‌های دانشگاهی، طراحی و اجرا شوند. این اقدامات می‌تواند زمینه‌ای برای رشد مسئولیت‌پذیری و تعاملات سازنده‌تر در میان دانشجویان فراهم آورد.

پیشنهادهات:

برای پژوهش‌های آینده، پیشنهاد می‌شود که تأثیر مهارت‌های اجتماعی بر سایر جنبه‌های زندگی تحصیلی و حرفه‌ای دانشجویان مورد بررسی قرار گیرد. به عنوان مثال، می‌توان ارتباط این مهارت‌ها با موفقیت تحصیلی، مدیریت زمان و توانایی رهبری را مطالعه کرد. همچنین،



پژوهش‌هایی در رشته‌های مختلف دانشگاهی برای شناسایی تفاوت‌های احتمالی میان دانشجویان در بهره‌گیری از مهارت‌های اجتماعی و میزان تأثیر آن بر مسئولیت‌پذیری و کارگروهی می‌تواند به غای این حوزه کمک کند.

از سوی دیگر، پیشنهاد می‌شود که عوامل مؤثر بر تقویت مهارت‌های اجتماعی، از جمله محیط‌های خانوادگی، آموزشی و اجتماعی، مورد توجه قرار گیرد. طراحی و اجرای کارگاه‌های آموزشی برای توسعه این مهارت‌ها و ارزیابی اثرات آن‌ها نیز از دیگر موضوعاتی است که می‌تواند در پژوهش‌های آتی مورد بررسی قرار گیرد.

برای اجرای این موارد در دانشگاه، می‌توان برنامه‌هایی نظیر کارگاه‌های آموزشی مهارت‌های اجتماعی و کارگروهی را به صورت مداوم برگزار کرد. همچنین، ادغام این موضوعات در واحدهای درسی یا فعالیت‌های فوق برنامه، مانند انجمن‌های دانشجویی و پروژه‌های گروهی، می‌تواند راهکاری عملی برای تقویت این مهارت‌ها در میان دانشجویان باشد. این اقدامات نه تنها به بهبود عملکرد فردی و گروهی دانشجویان کمک می‌کند، بلکه بستری برای تحقیق و ارزیابی بیشتر در این حوزه فراهم خواهد کرد.

منابع:

- بارخدا، سیدجمال، احمدحیدری، پرستو، و شیربگی، ناصر. (۱۴۰۱). مسئولیت‌پذیری اجتماعی در تلقی معلمان و مدیران. جامعه‌شناسی فرهنگ و هنر، ۴(۲)، ۲۰۰-۲۲۳.
- برجسته، لیلا، ۱۴۰۳، مطالعه و بررسی مسئولیت‌پذیری و رشد اجتماعی دانش‌آموزان و عوامل تأثیرگذار، نهمین کنفرانس بین‌المللی مطالعات میان رشته‌ای علوم انسانی و اسلامی ایران، تهران.
- بیرانوند، توران، ۱۴۰۲، نقش مهارت‌های اجتماعی در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، اولین همایش بین‌المللی افق‌های نوین در آموزش و پرورش در هزاره سوم، بوشهر، ۲۱۰۲۰۰۲.
- رحیمی نژاد، فرزاد، تیموریان، محمد، و پیرمحمدی، محمد. (۱۳۹۵). بررسی نقش عناصر تجمع‌پذیر در تعاملات اجتماعی محله‌های سنتی. شباک، ۲(۴ و ۵) (پیاپی ۱۱ و ۱۲) (جلد ۴ مطالعات هنر و معماری)، ۱۹۵-۲۰۱.
- شریعت باقری، محمد مهدی. (۱۳۹۷). تأثیر آموزش مهارت‌های اجتماعی - ارتباطی بر مسئولیت‌پذیری و سازگاری دانش‌آموزان. فصلنامه علمی روش‌ها و مدل‌های روانشناختی، ۲۲۰-۲۰۳، (۳۲).
- شریعت باقری، محمد مهدی، و نیک پور، فاطمه. (۱۳۹۷). تأثیر آموزش مهارت‌های اجتماعی - ارتباطی بر مسئولیت‌پذیری و سازگاری دانش‌آموزان. روش‌ها و مدل‌های روان‌شناختی، ۹(۳۲)، ۲۰۳-۲۲۰.
- گودرزی، فاطمه، معاریان، نادره، اصغر نژادفرید، علی اصغر، و قهاری، شهربانو. (۱۴۰۱). بررسی نگرش و عمل اخلاقی در ارائه دهندگان خدمات سلامت روان: یک پژوهش کیفی. علوم پزشکی صدا، ۱۰(۳)، ۲۱۵-۲۳۰.
- مقربیان، مریم، حقیقتیان، منصوره، و محمدی، اصغر. (۱۳۹۹). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر کارگروهی با نقش تعدیل گر تعهد عام (مورد مطالعه: زنان بالای ۲۰ سال شهر تهران). زن و جامعه (جامعه‌شناسی زنان)، ۱۱(۴) (مسلسل ۴۴)، ۲۳۷-۲۶۹.
- نوشادی اصل، میلاد و لقمانی، علیرضا و نیکمram اصل، مهتاب، ۱۴۰۲، مسئولیت اجتماعی معلمان و راهکاری افزایش آن، ششمین همایش بین‌المللی روانشناسی، علوم تربیتی و مطالعات اجتماعی، همدان، ۱۹۸۳۲۴۷.



- Allen, A., & Mintrom, M. (۲۰۱۰). Responsibility and school governance. Educational Policy, ۲۴(۳), ۴۳۹-۴۶۴
- Fonseca, I., Bernate, J., Betancourt, M., Barón, B., & Cobo, J. (۲۰۱۹, October). Developing social responsibility in university students. In Proceedings of the ۱۱th International Conference on Education Technology and Computers (pp. ۲۱۵-۲۱۸)
- Gresham, F. M., & Elliot, S. N. (۱۹۹۰). Social skills rating system. PsycTESTS Dataset
- Johnson, A., Smith, B., & Lee, C. (۲۰۲۳). The role of social skills in academic achievement: A systematic review. Journal of Educational Psychology, ۱۱۵(۴), ۵۶۷-۵۸۹
- Lin, J. Y., & Huang, C. F. (۲۰۲۱). The Effects on Corporate Social Responsibility by Shares and Teamwork (۹)Culture. Archives of Business Research, ۹